

rubriek over familie- en boerderijnamen door Henk Harmsen
suggesties en aanvullingen 0543-472603

Een interessante, echt Achterhoekse familienaam is **Planten**. De familie heeft generaties lang kundige geneesheren voortgebracht. Zoals de bekende stadsgeneesheer en tevens burgemeester van Doetinchem, E.J. Planten (1768-1832), naar wie aldaar een straat is vernoemd.

Deze man heeft zich op velerlei gebied verdienstelijk gemaakt. Zo was hij ook bestuurslid van het Departement Doetinchem van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen en als zodanig betrokken bij de oprichting van een bibliotheek en van een spijnschool, waar verarmde stadsgenoten tegen betaling vlas tot garen konden spinen. Over deze waardige figuur schreef de Doetinchemse historicus A. Kisman in 1992 een boekje. Mr. E.G. Planten uit Bloemendaal heeft zich verdiept in zijn familiegeschiedenis. Hij kwam te weten dat er drie takken zijn, stammend uit Kotten bij Winterswijk, Doetinchem en Varsseveld. Mogelijk heeft de boerderij 'de Plante' in

De Planten-familie grossiert in medici

Kotten aan alle drie de naam verleend. Het moet dan wel een heel oud goed zijn, want de familienaam komt al vóór 1500 in de Achterhoek voor. Ook 'De Plante' bestaat nog altijd, als de woning van Coen en Gerry Huiskamp aan de Fukkinkweg 3 in Kotten.

Pastoor

De Varsseveldse tak, die van de Bloemendaalse genealoog, begint met Gerrit Planten die in 1562 geboren werd. Alle Plantens gingen tijdens de hervorming over op de nieuwe leer, behalve Adam uit Varsseveld, die pastoor in Bocholt werd.

De Varssevelders dreven een herberg annex wijnhandel. Verder was telkens een van hen Voogd van Wisch, wat zowel Terborg als Varsseveld omvatte. In deze functie werden ze -doorgaans bij erfopvolging- benoemd door de graven van den Bergh uit 's-Heerenberg. Dat ging zo door tot de Batavische revolutie.

Rond 1660 werd Derk Planten chirurgijn in Varsseveld. Sindsdien en zelfs tot nu toe zijn er steeds medici in de Plantenfamilie geweest, die hun praktijk vooral in de Achterhoek en Twente uitoefenden.

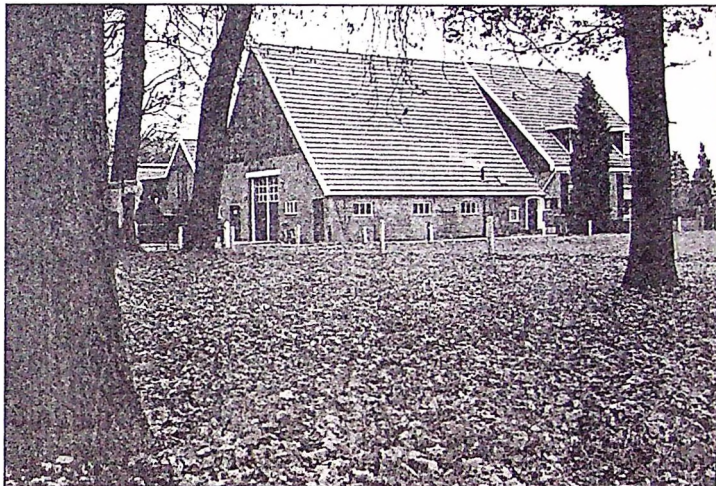
De chirurgijn was een geneesheer zonder academische opleiding, die meestal op het platteland zijn werkgebied had. Hij deed zijn kennis op tijdens een leertijd bij een oudere collega. De volleurde chirurgijn kon wonden behandelen, tanden trekken, aderen laten, gebroken beenderen zetten en le-

dematen amputeren, alsmede baardscheren en pruikenmaken. Maar de interne geneeskunst mocht hij niet uitoefenen; die moest hij aan de universitair geschoolde dokters overlaten. Chirurgijn Derk Planten in Varsseveld schoor ook klanten, want hij werd meestal 'de barber' genoemd.

Een kleinzoon van Derk, Gerrit of Gerardus, werd scheepschirurgijn bij de Verenigde Oost-Indische Compagnie. Hij voer met het schip 't Huys den Eult, genaamd naar een kasteeltje bij Amersfoort, op 18 mei 1741 met Marsdiep bij Texel uit.

Familie-genealoog mr. E.G. Planten, die ons deze historie toezond (waarvoor dank), vroeg zich af waarom deze Achterhoeker het zo ver van huis zocht. Het antwoord is waarschijnlijk dat hij al een broer en zuster in Amsterdam had wonen en dat al een streekgenoot, ene Goossens uit Winterswijk, hem was voorgegaan als scheepschirurgijn, eveneens op de 't Huys den Eult.

In november 1741, na een reis van 170 dagen, arriveerde het schip van Gerrit in Kaapstad. Daar leverde hij, zoals voorgescreven, zijn eerste rapport voor de VOC-heren in Amsterdam in. Op dat moment waren er al 74 van de 243 opvarenden overleden. Dat lijkt dramatisch, maar voor toenmalige begrippen viel dat aantal nog best mee, aldus mr. Planten. Naar de beschrijvingen te oordelen waren de meesten aan longontsteking, de gevolgen van bedorven voedsel

♦ Boerderij 'de Plante' in Kotten bij Winterswijk is vermoedelijk het oudste stamhuis van de familie Planten. (Foto Willem Hissink)

en scheurbuik ten gevolge van te eentonige voeding en vitaminedebrek overleden. Ook de chirurgijn zelf ontquam er niet aan. Hij stierf kort na aankomst van zijn schip in Batavia. Zijn broer Derk was chirurgijn in Enschede en had weer twee zoons die hem opvolgden, Jacob in vaders praktijk en Gerrit in het Gelderse Hengelo. Even terug naar Varsseveld. Evert

Jan, de derde zoon van Derk uit 1660, vestigde zich als chirurgijn in Doetinchem. Zijn zoon en naamgenoot, de aan het begin van dit artikel genoemde E.J. Planten, studeerde aan de universiteit van Harderwijk en was daarmee de eerste 'echte arts' in de familie. Daarnaast was hij ook burgemeester van Doetinchem. Zijn zoon Evert Godfried, die hem zou opvolgen, stierf als medisch stu-

dent in 1820 in Leiden. Een broer van de dokter/burgemeester was de Steenderense predikant Cornelis Planten, van wie vier nakomelingen ook weer medicus werden. Een van hen was dr. A. Th. Planten, arts in Neebe en Hilversum, mede-oprichter van de oudheidkundige vereniging De Graafschap en vader van de genealoog. En zo is het kringetje weer rond.

80 2-12-1995